

Utlåtande 2012:71 RIV (Dnr 323-2039/2011)

**Avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever
Motion (2011:61) av Emilia Bjuggren (S)**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:61) av Emilia Bjuggren (S) om ”Avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever” anses besvarad med vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Emilia Bjuggren (S) har i en motion (2011:61) om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever föreslagit att alla gymnasieungdomar i Stockholm ska få terminskort som gäller även kvällar och helger.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att staden tillämpar de regler som finns för elevers resor mellan hemmet och skolan. För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395) ska elevens hemkommun ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan om färdvägen är minst sex kilometer.

Utbildningsnämnden anser att utbildningsförvaltningen sedan 2007 tillämpar de nationella regler som finns för elevers resor mellan hemmet och skolan.

För att en gymnasieelev folkbokförd i Stockholm ska tilldelas ett terminskort på SL gäller att elever uppfyller Centrala Studiestödsnämndens regler för att få studiehjälp.

Mina synpunkter

Alla elever har rätt till en god utbildning. Stockholm följer gällande lagstiftning och ger SL-kort till elever som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395) och där avståndet mellan hemmet och skolan är minst sex kilometer. I gymnasieskolan kan, om särskilda skäl (t.ex. medicinska) föreligger, skolkort erhållas även om inte avståndskravet är uppfyllt.

Jag tror att god utbildning och arbete är det bästa sättet att motverka segregation. Att satsa på att utbildningskvalitet i socialt utsatta skolor är bättre insatser för att minska segregationen än att ge alla gymnasieelever gratis SL-kort.

Motionären föreslår att alla elever, oavsett hur nära man bor skolan, ska få SL-kort som inte bara gäller under skoltid utan som går att använda dygnet runt. Jag tycker att det är svårt att motivera att använda skolans resurser på ett sådant sätt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:61) av Emilia Bjuggren (S)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföras

SL-kort är en direkt förutsättning för det mesta staden kan erbjuda av kultur och fritidsaktiviteter och för att kunna träffa vänner från andra delar av staden. Skola ska man i första hand välja för kunskaperna, inte för att kunna röra sig i staden. Ungdomar ska därför kunna erhålla samma typ av SL-kort från staden oavsett avståndet till den skola man är inskriven i. Staden behöver inleda en diskussion med landstinget om hur kost-

naderna för att alla barn och ungdomar ska kunna erhålla terminskort på SL bör fördelas långsiktigt.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföras

Att tillhandahålla SL-kort åt alla gymnasieelever oavsett var deras skola ligger skulle i första hand ge unga stockholmare större rörelsefrihet och en bättre vardag, men det skulle ha flera positiva effekter på skolutbud och kunskapsresultat. Möjligheten till att resa kollektivt gör att eleven kan söka information på bibliotek och genom studiebesök på helt andra sätt, liksom att samarbeta med andra elever vid projekt och i läxläsning. Det är även en viktig insats för att minska de socioekonomiska hindren och ge eleverna mer lika förutsättningar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:61) av Emilia Bjuggren (S) om ”Avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever” anses besvarad med vad som sägs i detta utlåtande.

Stockholm den 25 april 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Karin Wanngård*, *Olle Burell* och *Emilia Bjuggren* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2011:61) av Emilia Bjuggren (S) om ”Avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever” bifalls.
2. Därutöver framförs följande.

Alla gymnasieelever i Stockholm ska ha möjlighet till en rik fritid, oavsett inkomst och oavsett vilken skola eleverna går i. FN:s konvention för barnets rättigheter stadgar att alla barn har rätt till en skälig levnadsstandard. I Stockholm stad anser vi att det innebär att gymnasieelever ska kunna röra sig fritt i staden, träffa vänner och ta del av stadens utbud. Alla gymnasieungdomar ska därför få terminskort som gäller även kvällar och helger. Vi menar att skolborgarrådet har en onödigt passiv inställning till motionens förslag, när hon hänvisar till att staden följer lagstiftningen. Betydelsen av en fri skolbuss i de flesta kommuner i landet går inte att jämföra med den sociala betydelsen av ett SL-kort i en storstad som Stockholm. Lagstiftningen är inte utformad specifikt för de omständigheter som råder i Stockholm.

Förutom det sociala perspektivet finns det även ur ett strikt skolperspektiv goda skäl för en generösare princip för terminskort än idag. Det finns många skäl att rikta kritik mot det sätt det fria skolvalet införts i svensk skola. Systemet bygger på tanken att elever och föräldrar har fullständig information om skolors kvalitet och genom sitt informerade val driver fram en ökad kvalitetsutveckling i skolan. I själva verket är det trots informationssatsningar knappast så att alla elever och föräldrar har en klar bild av olika skolors kvalitet.

När skolan betraktar elever som kunder blir risken att kvaliteten underordnas det som säljer. De senaste åren har det dykt upp skolor med de mest märkliga profiler. De verkar lanseras – inte i första hand i ett pedagogiskt syfte, utan för att locka elever. Stadens skolinspektion konstaterar i år sin rapport att den konkurrensen ”... *gör att energin ibland i stor utsträckning läggs på en typ av utvecklingsarbete som mer handlar om olika typer av marknadsföringsknep och mindre om att förbättra det vi menar med skolkvalitet...*”.

Så länge detta fria skolval består bör elever alltid uppmuntras till så välinformerade skolval som möjligt, grundat på skolornas kvalitet i motsats till val på grundval av förenklade reklambudskap om gratis datorer, sociala faktorer och kompisval. Det finns också indikatorer på att 6-kilometersregeln för terminskort spelar in. Att välja skola på grundval av ett förmånligt SL-kort är extremt kortsiktigt. Även om det viktigaste vore att åtgärda de jippobetonade omständigheter som nu omger skolval är det också viktigt att säkerställa att möjligheten till resor med kollektivtrafiken inte blir en faktor när elever väljer skola.

ÄRENDET

Emilia Bjuggren (S) har i en motion (2011:61) om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever föreslagit att alla gymnasieungdomar i Stockholm ska få terminskort som gäller även kvällar och helger. I motionen framhålls att ett sätt att motverka segregation är att se till att stadens unga kan röra sig fritt i staden. Motionären anför vidare att priset på SL-korten stigit betydligt mer än priset för bensin, vilket motverkar en utveckling av samhället i klimatsmart riktning.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 december 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Staden tillämpar de regler som finns för elevers resor mellan hemmet och skolan. För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395) ska elevens hemkommun ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan om färdvägen är minst sex kilometer.

I Stockholms stad får elever som uppfyller ovanstående kriterier ett terminskort som gäller vardagar mellan 04.30-19.00.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår besluta att motionen (2011: 61) av Emilia Bjuggren (S) om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 november 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen tillämpar från och hästterminen 2007 utifrån fattade beslut och riktlinjer de nationella regler som finns för elevers resor mellan hemmet och skolan. För att en gymnasieelev folkbokförd i Stockholm skall tilldelas ett terminskort på SL gäller att elever uppfyller Centrala Studiestödsnämndens regler för att få studiehjälp. Får eleven studiehjälp har han också rätt till terminskort under förutsättning att:

- Avståndet mellan hemmet och skolan är minst sex kilometer, med hem avses elevens folkbokföringsadress.
- Detta gäller fram och till och med vårterminen det år eleven fyller 20 år.

Elever folkbokförda i annan kommun tilldelas terminskort om de uppfyller kriterierna ovan.

Terminskort som tillhandahålls är det som gäller vardagar mellan 04.30 – 19.00.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Ingegerd Akselsson Le Douaron m.fl. (MP) enligt följande.

Att tillstyrka motionen

Att därutöver anföras

Att tillhandahålla SL-kort åt alla gymnasieelever SL-kort oavsett var deras skola ligger skulle i första hand ge unga stockholmare större rörelsefrihet och en bättre vardag, men det skulle ha flera positiva effekter på skolutbud och kunskapsresultat. Genom att ta bort den negativa lägesfaktorn som det innebär att välja en skola som ligger allt för nära elevens hem för att få SL-kort ökar fokus i valsituationen på utbildningens kvalitet, inte var skolan ligger. Möjligheten till att resa kollektivt gör också att eleven kan söka information på bibliotek och genom studiebesök på helt andra sätt, liksom att samarbeta med andra elever vid projekt och i läxläsning.

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V) enligt följande.

Att som svar på remissen till kommunstyrelsen yttra följande:

Utbildningsnämnden anser att kommunstyrelsen bör föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen. Utöver den motivering som anges i motionen, och som till ringa del rör utbildningsnämndens ansvarsområden, finns även ur ett strikt skolperspektiv skäl att införa en mer generös princip än den nuvarande vad avser terminskort.

Det finns många skäl att rikta kritik mot det sätt det fria skolvalet införts i svensk skola. Systemet är byggt på tanken att elever och föräldrar har fullständig information om olika skolors kvalitet och genom sitt aktiva och informerade val på så sätt driver fram en ökad kvalitetsutveckling i skolan. Att verkligheten varit en annan är det många som vittnat om.

I själva verket är det trots informationssatsningar som t.ex. ”Jämför service” knappast så att alla elever och föräldrar har en klar bild av olika skolors kvalitet. När skolan betraktar elever som kunder blir risken att kvaliteten underordnas det som säljer. De senaste åren har det dykt upp skolor med de mest märkliga profiler. De verkar lanseras – inte i första hand i ett pedagogiskt syfte, utan för att locka elever. Stadens skolinsektion konstaterar i år sin rapport att den konkurrensen ”... gör att energin ibland i stor utsträckning läggs på en typ av utvecklingsarbete som mer handlar om olika typer av marknadsföringsknep och mindre om att förbättra det vi menar med skolkvalitet...”.

Så länge detta fria skolval består bör utbildningsförvaltningen alltid söka uppmuntra och understödja så välinformerade skolval som möjligt, grundat på skolornas kvali-

tet. Detta i motsats till val fattade på grundval av förenklade reklambudskap om gratis datorer eller sociala faktorer och kompisval. På senare tid finns indikatorer på att 6-kilometersregeln avseende terminskort i kollektivtrafiken också spelar in när en del elever väljer skola. Att välja skola på grundval av ett förmånligt SL-kort är naturligtvis extremt kortsiktigt. Även om det viktigaste steget den borgerliga majoriteten borde ta vore att åtgärda de jippobetonade omständigheter som nu omger skolval, gymnasie-mässor o.d. är det också viktigt att säkerställa att möjligheten till resor med kollektivtrafiken inte blir en faktor när elever väljer skola.

Den hänvisning till lagstiftningen som utbildningsförvaltningen gjort är samtidigt som den är helt korrekt också onödigt passiv. Lagstiftningen är inte utformad specifikt för de omständigheter som råder i Stockholm. Betydelsen av en fri skolbuss i de flesta kommuner i landet går inte att jämföra med den sociala betydelsen av ett SL-kort i en storstad som Stockholm.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2011:61

2011:61

Motion av Emilia Bjuggren (S) om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever*Dnr 323-2039/2011*

Den moderatledda majoriteten i Stockholms läns landsting har nyligen höjt priserna på kollektivtrafiken så att normalpriset för SL:s månadskort gått från 690 till 790 kronor. Sedan mitten av 1990-talet har priset för SL:s 30-dagarskort stigit betydligt mer än andra priser. Den generella prisnivån i samhället, uttryckt som konsumentprisindex, steg med 18 procent mellan 1995 och 2009. Under samma period steg priset på SL-kortet med 94 procent. Under perioden 1995-2009 har bensinpriset stigit med 59 procent, vilket innebär att bilen relativt sett har blivit ett billigare färdmedel än tunnelbana och buss i Stockholmsområdet – en absurd utveckling mot bakgrund av det vi vet om behovet av att ställa om vårt samhälle i klimatsmart riktning.

Vi som åker kollektivt idag är främst kvinnor, låginkomsttagare, förortsbor och har det gemensamt att vi är helt beroende av kollektivtrafiken för att få vardagen att fungera. Vi borde hyllas för vårt bidrag till den klimatinsats som alla kollektivtrafikanter är en del av, men i stället för att uppmuntra fler att resa klimatsmart så straffar SL sina resenärer med dyrare kollektivtrafik.

Stockholm är en djupt segregerad stad, ett av de få motmedel vi har, så länge vi inte har en politisk majoritet som arbetar för att minska klassklyftorna, är möjligheten för människor – inte minst unga – att enkelt röra sig över de geografiska gränser som skiljer innerstad från ytterstad, miljonprogram och äldre bebyggelse, fattiga från rika. Kollektivtrafikens linjer är de tunna trådar som håller samman en stad som hotar att glida isär.

Ett sätt att motverka denna segregation är att se till att stadens unga kan röra sig i staden. På så vis blir inte priset på kollektivtrafiken ett hinder för att träffa vänner från andra delar av staden eller att börja med en fritidsaktivitet som kräver att man lämnar sitt hemområde.

Gymnasieungdomar som går i en skola sex kilometer ifrån sitt hem får idag ett terminskort som gäller under skoldagen av staden. För den som kommer från ett hem med tight budget är det en mycket stor kostnad att köpa ett tillägg som gör att kortet gäller även på kvällar och helger. Det är också ett märkligt incitament för att välja en skola som inte ligger nära hemmet, att man får ett kort som är värt många hundra kronor om man inte väljer den närmsta skolan men inte om man väljer sin närmsta.

Ungdomar som går på gymnasiet närmast sitt hem och varken har föräldrar med gott om pengar eller egna pengar drabbas av en form av inlåsning eftersom att de aldrig kan röra sig fritt i staden.

Vi vill att Stockholm ska vara en integrerad stad utan brutala klyftor som likt osynliga murar delar in vår stad i olika bitar. Vi önskar att alla stockholmare kunde ta del av hela vår fantastiska stad, alla vattendrag, naturmiljöer, torg och framförallt möta alla olika människor. Ett steg på vägen är att det blir naturligt för människor redan i ungdomen att röra sig i hela staden.

Därför föreslår vi

att alla gymnasieungdomar i Stockholm ska få terminskort som gäller även kvällar och helger.

Stockholm den 17 oktober 2011

Emilia Bjuggren